



## Souhrnná teritoriální informace:

# Írán



Zastupitelský úřad 17. 5. 2022 8:48

Írán, plným názvem Íránská islámská republika (persky Džomhúrí-je eslámí-je Írán), patří se svými více než 85 mil. obyvatel a rozlohou téměř 1,65 mil. km<sup>2</sup> mezi 20 největších zemí světa. Rozlohou je navíc 4. největší zemí Asie a Blízkého východu a z hlediska počtu obyvatel 2. nejlidnatější zemí Blízkého východu. Jak je patrné již z oficiálního názvu země, v Íránu je politické uspořádání úzce propojené s náboženstvím, konkrétně s tím státním a dominantním, kterým je šíitský islám dvanácti imámů. Ten dle oficiálních statistik vyznává přes 90 % Íránců (dle nejnovějších odhadů se však stále více Íránců považuje za ateisty, na vzestupu je též zoroastrismus, šiu reálně vyznává asi 40 % obyvatel). Politicky zemi řídí Nejvyšší vůdce. Hlavou vlády je prezident. Moc je rozdělena tradičně na výkonnou, zákonodárnou a soudní, přičemž ve všech oblastech mají výsadní postavení duchovní a také příslušníci tzv. Revolučních gard (IRGC), které byly původně vytvořeny na obranu Islámské revoluce a jako protiváha armády, postupem času však ovládly ekonomiku a zčásti též politiku země.

Írán disponuje čtvrtými největšími zásobami ropy a druhými největšími zásobami zemního plynu. Má rovněž bohaté zásoby mědi, zinku, uhlí, železné rudy, drahých kovů a drahokamů. Z důvodu sankcí, které vůči Íránu kvůli pochybnostem o mírovosti jeho jaderného programu a porušování lidských práv s proměnlivou intenzitou uplatňují OSN, EU a USA již déle než třicet let, je však íránská ekonomika výkonnostně spíše slabší. HDP na obyvatele se pohybuje pouze kolem 13-14 tis. USD. Írán se navíc potýká s vysokou inflací (oficiálně kolem 40 %, zejm. v případě některých komodit reálně 90-150 %), nedostatkem valut a rostoucí chudobou obyvatel. Nemá přístup k řadě moderních technologií, např. letadla, auta, ale i dopravní, energetická a těžební infrastruktura jsou tedy značně zastaralé a ve špatném stavu. Elektronika, spotřebiče a IT komponenty představují drahé a nedostatkové zboží. Írán je rovněž odříznutý od mezinárodního bankovního systému. Přesto si v mnoha oborech vypěstoval soběstačnost a např. v oblasti stavebnictví nebo zpracování kovů patří mezi špičky v regionu Blízkého východu a střední Asie. Íránci navíc patří mezi nejvzdělanější národy na světě, vysokoškolský titul má dlouhodobě přes 70 % obyvatel, světově proslulí a žádaní jsou zejména íránské lékaři a inženýři, v poslední době ale i IT experti.

Určitá nedorozumění mohou vznikat ohledně íránské měny - riálu. V důsledku inflace si Íránci zvykli počítat ceny v tzv. tománech, oproti riálu škrtali jednu nulu. V r. 2021 se ovšem vláda rozhodla vytvořit tzv. nový tomán, který je oproti riálu o čtyři nuly kratší. Plán je takový, že nový tomán v budoucnu (zatím blíže nespecifikováno) riál zcela nahradí. Prozatím je však možné setkat se se všemi třemi

Základní údaje	
Hlavní město	Teherán
Počet obyvatel	85 871 730
Jazyk	fársí (perština)
Náboženství	šíitský islám; oficiálně uznáváno též křesťanství, judaismus a zoroastrismus
Státní zřízení	islámská republika
Hlava státu	Nejvyšší vůdce ájatolláh Alí Chámeneí
Hlava vlády	prezident Ebráhím Raísí
Název měny	íránský riál (IRR)
Cestování	
Časový posun	+2,5 hod. (přechod na zimní a letní čas se oproti ČR o několik dnů liší, každý rok jde o jiné dny)
Kontakty ZÚ	
Velvyslanec	RNDr. Josef Rychtar
Ekonomický úsek	Mgr. Eva Orossová
Konzulární úsek	Mgr. Lukáš Gavenda
CzechTrade	
Czechinvest	
Ekonomika	
2021	
Nominální HDP (mld. USD)	1 185,10
Hospodářský růst (%)	2,5
Inflace (%)	43,4
Nezaměstnanost (%)	9,9



hodnotami, tedy jak s riálem, tak se starým tománem a novým tománem. Vždy je proto nutné žádat o přepočítání ceny na riály. Ten stále ještě představuje hlavní účetní jednotku a také jedině oficiální fyzické peníze, tedy bankovky a mince.

Budoucnost íránské ekonomiky do značné míry závisí na výsledku Vídeňských jednání o obnově JCPOA (jaderné dohody z r. 2015, již s Íránem uzavřely Velká Británie, Německo, Francie, Rusko, Čína a USA, přičemž USA od dohody odstoupily v r. 2018). Ve hře je významné omezení sankcí, které by Íránu v první řadě umožnilo obnovit zahraniční obchod v oblasti energetiky a těžby, ale i v mnoha dalších průmyslových oborech. Obnova bankovního spojení s Íránem ovšem nezávisí pouze na zrušení příslušných sankcí. Írán od r. 2020 figuruje na černé listině FATF (hlavním důvodem je odmítnutí přijetí legislativy omezující financování terorismu), zejm. západní banky, ale zřejmě i mnohé firmy, proto z tohoto důvodu i v případě omezení sankcí spolupráci s Íránem nenaváží. Nepředpokládá se ani zapojení Íránu do systému SWIFT.

Příležitosti pro české firmy tedy zatím zůstávají omezené. Po dobu trvání platnosti stávajících protiíránských sankcí lze navázat určité formy spolupráce např. ve vodohospodářském a odpadním průmyslu, zdravotnickém a farmaceutickém průmyslu, zemědělství, potravinářském průmyslu, elektrotechnice a zpracovatelském průmyslu. V případě omezení sankcí by se mohly znovuotevřít příležitosti zejm. v těžebním průmyslu, energetice, dopravě a obnově infrastruktury.



# Kapitoly a podkapitoly:

## 1 Základní informace o teritoriu

- 1.1 Systém vládnutí a politické tendence v zemi
- 1.2 Zahraniční politika země
- 1.3 Obyvatelstvo

## 2 Ekonomika

- 2.1 Základní údaje
- 2.2 Veřejné finance a státní rozpočet
- 2.3 Bankovní systém
- 2.4 Daňový systém

## 3 Obchod a investice

- 3.1 Obchodní vztahy
- 3.2 Přímé zahraniční investice
- 3.3 FTA a smlouvy
- 3.4 Rozvojová spolupráce
- 3.5 Perspektivní obory (MOP)

## 4 Kultura obchodního jednání

- 4.1 Úvod
- 4.2 Oslovení
- 4.3 Obchodní schůzka
- 4.4 Komunikace
- 4.5 Doporučení
- 4.6 Státní svátky

## 5 Základní podmínky pro uplatnění českého zboží na trhu

- 5.1 Vstup na trh
- 5.2 Formy a podmínky působení na trhu
- 5.3 Marketing a komunikace
- 5.4 Problematika ochrany duševního vlastnictví
- 5.5 Trh veřejných zakázek
- 5.6 Platební podmínky, platební morálka a řešení obchodních sporů
- 5.7 Víza, poplatky, specifické podmínky cestování do teritoria
- 5.8 Zaměstnávání občanů z ČR
- 5.9 Veletrhy a akce

## 6 Kontakty

- 6.1 Kontakty na zastupitelské úřady ČR v teritoriu
- 6.2 Praktická telefonní čísla (záchranka, policie, požárníci, infolinky, apod.)
- 6.3 Důležité internetové odkazy a kontakty



# 1 Základní informace o teritoriu

Podkapitoly:

[1.1 Systém vládnutí a politické tendence v zemi](#)

[1.2 Zahraniční politika země](#)

[1.3 Obyvatelstvo](#)



## 1.1 Systém vládnutí a politické tendence v zemi

Oficiální název Íránu zní Íránská islámská republika, v perštině "Džomhúri-je eslámí-je Írán".

Íránský politický systém je poměrně komplikovaný, sestává z celé řady vzájemně provázaných institucí. Íránci chodí k volbám skoro každý rok, volí prezidenta, členy parlamentu, členy Shromáždění znalců a místních zastupitelstev. Kandidáti na politické funkce prochází velice jemným sítem. Posuzuje je Rada dohlížitelů. Vyžaduje se bezúhonost a loajalita vůči režimu, přičemž je často znemožněna kandidatura i těm, kteří již v minulosti nějakou politickou funkci zastávali, z pohledu režimu se však neosvědčili. Od r. 2009 mohou na všechny politické funkce kandidovat i ženy, v případě nejvyšších politických funkcí (např. prezident) však bývá jejich kandidatura z různých důvodů nadále zamítána.

Nejvyšší autoritou je tzv. nejvyšší vůdce, persky "rahbar" (vůdce) a "valí-je fakáh" (duchovní vládce). Ten prakticky rozhoduje o všem, jelikož ovládá veškeré klíčové oblasti íránského politického systému. Je rovněž vrchním velitelem ozbrojených sil (vč. Revolučních gard). Vládu nejvyššího vůdce do určité míry kontroluje a koriguje 86ti členné Shromáždění znalců (angl. Assembly of Experts). To rovněž rozhoduje o obsazení postu nejvyššího vůdce. V čele vlády stojí přímo volený prezident. Ten je odpovědný za fungování státu a implementaci zákonů schválených parlamentem. Funkce premiéra byla zrušena v r. 1989. Íránský parlament, persky "Madžles", je jednokomorový a sestává z 290 křesel. Soulad zákonů s ústavou a islámským právem a kandidáty na prezidenta prověřuje Rada dohlížitelů (angl. Guardian Council), která je složena z 12 členů, z nichž polovinu tvoří duchovní a druhou polovinu experti na šíitské právo. O nejdůležitějších politických otázkách rozhoduje Nejvyšší rada národní bezpečnosti (angl. Supreme National Security Council), jejímiž členy jsou prezident, mluvčí parlamentu, šéf justice, vojenští představitelé, klíčoví ministři a šéfové bezpečnostních služeb. Klíčová rozhodnutí ohledně ekonomiky přijímá Nejvyšší ekonomická rada (angl. Supreme Council of Economic Coordination), jejichž zasedání se často účastní i sám nejvyšší vůdce.

Aktuální obsazení klíčových postů:

- 1 Nejvyšší vůdce: Alí Chámeneí (od r. 1989)
- 1 prezident: Ebráhím Raísí (od r. 2021)
- 1 mluvčí parlamentu: Mohammad Báqer Qálíbáf
- 1 první viceprezident: Mohammad Mochber
- 1 viceprezident pro ekonomické záležitosti: Mohsen Rezá'í Mírqá'ed
- 1 viceprezident a šéf Íránské organizace pro jadernou energii: Mohammad Eslámí
- 1 viceprezident pro životní prostředí: Alí Saládžeqeh
- 1 ministr zahraničních věcí: Hosejn Amír Abdollahián
- 1 ministr zdravotnictví: Bahrám Ejnollahí
- 1 ministr zemědělství: Džavád Sádátí Nežád
- 1 ministr pro vědu a výzkum: Mohammad Alí Zolfígol
- 1 ministr průmyslu, obchodu a těžby: Rezá Fátémí Amín
- 1 ministr dopravy: Rostam Qásemí
- 1 ministr ropy: Džavád Oudží
- 1 ministr energetiky: Akbar Mehrábíán



## 1.2 Zahraniční politika země

Zahraniční politika současné vlády E. Raísího se soustředí zejm. na prohlubování vztahů s Ruskem, Čínou a sousedními zeměmi. V březnu 2021 uzavřel Írán s Čínou 25ti letou dohodu o Strategickém partnerství, v jejímž rámci by měla Čína v následujícím čtvrtstoletí investovat do íránské ekonomiky 400 mld. USD mj. výměnou za stabilní a zlevněné dodávky ropy. Čína plánuje financovat zejm. projekty v oblasti těžby ropy a zemního plynu, dopravy, obnovy a zlepšení infrastruktury. Jedním z nejdůležitějších cílů je napojení Íránu na Novou Hedvábnou stezku. Na začátku r. 2022 došlo k prodloužení strategického partnerství s Ruskem o dalších 20 let. Rusko-íránská spolupráce se má na základě nové smlouvy soustředit především na oblast energetiky, dopravy a bankovníctví. Írán má např. zájem na zapojení do ruského platebního systému MIR. V souvislosti s válkou na Ukrajině je Rusko pro Írán klíčovým partnerem rovněž v oblasti potravinové bezpečnosti.

Vůči Západu je Írán zdrženlivý a nedůvěřivý, vychází z negativní zkušenosti s fungováním JCPOA. Tradičně silné obchodní vazby Íránu s Evropou v důsledku sankcí EU a USA značně ochably. Platební barterový nástroj INSTEX se zejm. vlivem komplikací a průtahů na straně Íránu a také nevalnému zájmu evropských firem nepodařilo zprovoznit. Írán se cítí být Evropou podveden, očekával totiž, že se evropské státy vymezí proti národním sankcím USA a naleznou efektivní způsob, jak alespoň tu část vzájemného obchodu, která není postižena sankcemi EU, udržet při životě.

V regionu Blízkého východu jsou pro Írán nejdůležitějšími obchodními partnery Irák, SAE a Turecko, tradičními spojenci jsou rovněž Sýrie a Libanon, v politické rovině hrají důležitou roli též Omán a Katar. Raísího vláda se intenzivně snaží o narovnání vztahů se Saúdskou Arábií, vzájemné rozhovory se však vyvíjely slibně pouze v r. 2021, poté byly ze strany Saúdů pozastaveny. Důvodem byla mj. neschopnost či neochota Íránu ukončit válku v Jemenu.

V oblasti střední Asie je tradičním spojencem Íránu Arménie, obchodně zajímavější je však Ázerbajdžán, s nímž se současná vláda snaží o významné navýšení spolupráce. Írán se snaží zejm. o dokončení silničního a železničního propojení s Ázerbajdžánem, např. dokončením trasy do Nachičevanu by si zajistil přípojku na východo-západní koridor Nové Hedvábné stezky. Spolupráce s Ázerbajdžánem je však pro Írán důležitá i kvůli Kaspickému moři (doprava, ale i těžba surovin) a bezpečnosti. V tomto směru se Írán obává především nárůstu tureckého a izraelského vlivu v Ázerbajdžánu.



## 1.3 Obyvatelstvo

Počet obyvatel Íránu na začátku dubna 2022 dosáhl 85 871 730. Meziroční přírůstek obyvatel činí 1,1 %, podle některých statistik dokonce jen 0,6 %. Íránská populace obecně stárne, aktuálně tvoří senioři 10,5 % obyvatelstva, v r. 2050 se však bude dle aktuálních projekcí jednat o 32 %. Na jednu ženu připadá průměrně 1,6 dítěte, na pár méně než 1 dítě. Vláda se skrze sérii různých restriktivních opatření a pobídek intenzivně snaží o zvýšení porodnosti, kromě výhodných půjček pro mladé rodiny však mají tyto snahy např. i formu omezení přístupu k předporodním vyšetřením, antikoncepci či omezení práva na potrat.

Hustota zalidnění v Íránu činí 52 osob na km<sup>2</sup>, ve městech žilo v r. 2021 76,3 % obyvatel.

Írán je mnohonárodnostním státem, obývají ho tři základní etnické skupiny:

- 1 íránská (indoevropská): Peršané, Kurdové, Balúčové, Arméni, Lúrové a dal.;
- 1 turkická: Azeři, Turkmeni, Kaškájové;
- 1 semitská: Arabové, Asyřané.

Údaje o přesném etnickém složení populace nejsou dostupné, lze tedy pracovat s pouhými odhady, podle nichž tvoří více než polovinu obyvatel Íránu Peršané (54 %), další nejpočetnější skupinou jsou Azeři (16 %) a Kurdové (10 %).

Státním náboženstvím je šíitský islám dvanácti imámů. Oficiálně uznávanými náboženstvími jsou též křesťanství, judaismus a zoroastrismus. Podle oficiálních statistik vyznává šiu 89 % obyvatel Íránu a 10 % obyvatel vyznává sunnitský islám. Nedávné výzkumy ovšem hovoří o nárůstu ateismu v Íránu a také o příklonu zejm. mladé populace k zoroastrismu (původnímu, předislámskému státnímu náboženství) a dalším okrajovým náboženstvím vč. mystických větví islámu (např. súfismus). Podle těchto výzkumů muslimové reálně tvoří pouhých 40 % populace, přičemž šiu vyznává 32 % Íránců a sunnu 5 %. Přes 20 % Íránců se nehlasí k žádnému náboženství a dalších téměř 9 % otevřeně přiznává, že jsou ateisty. Zoroastriáni tvoří necelých 8 %, křesťané pouhých 1,5 % a židé 0,1 % populace.



## 2 Ekonomika

Podkapitoly:

[2.1 Základní údaje](#)

[2.2 Veřejné finance a státní rozpočet](#)

[2.3 Bankovní systém](#)

[2.4 Daňový systém](#)





## 2.1 Základní údaje

Íránská ekonomika se začala od r. 2021 pomalu uzdravovat. HDP nabírá rostoucí tendenci, v r. 2021 vzrostlo o 2,5 %, predikce na r. 2022 dokonce počítají s velice optimistickým údajem převyšujícím růst 10 %. Tento trend by měl navíc podle odhadů pokračovat i v dalších letech, a to i v případě zachování stávajících protiíránských sankcí. Země se však stále potýká s obrovskou inflací. Ta se dle oficiálních statistik pohybuje v rozmezí 40 - 55 %. Někteří analytici však tvrdí, že reálná inflace v r. 2021 dosáhla až 80 % a v případě některých výrobků stouply ceny dokonce o stovky procent. Oficiální nezaměstnanost zůstává poměrně nízká, reálná čísla však mohou být vyšší, zejm. v případě mladých Íránců. Je navíc obvyklé pracovat ve 2-3 zaměstnáních, mzdy jsou totiž nízké a v mnoha případech zdaleka nestačí na pokrytí základních životních nákladů. Růst íránské ekonomiky proto v žádném případě neznamená, že by se Íráncům dařilo lépe než v předchozích letech. Naopak, Íránci dále chudnou a jejich kupní síla se zmenšuje. V r. 2021 nedostávali mnozí zaměstnanci jak v soukromém, tak ve státním sektoru i několik měsíců v kuse zaplacenou, zrušena byla většina benefitů a odměn. Kromě zdražujících potravin si přitom Íránci připlatili i za nájmy, které stouply v r. 2021 v průměru o 47 % (v hlavním městě Teheránu o 50-55 %, v případě komerčních prostor šlo všem o růst až o 100 %), a dále za zdravotní péči, oblečení a obuv a dal. Podle odhadů potřebuje min. 40 mil. Íránců (tedy cca polovina obyvatelstva), nutně alespoň základní státní podporu. Rozvoj ekonomiky navíc brzdí nedostatek investic. Veškerá infrastruktura je notně opotřebovaná. Nejhorší je situace ve stavebním průmyslu, přepravě, bankovníctví, pojišťovnictví, nemovitostech, kultuře a zemědělství. Vláda zavedla v březnu 2022 nové pobídky pro investory, zatím však nelze určit, zda přinesou požadované výsledky. Začít podnikat je za stávajících podmínek téměř nemožné, podle indexu Světové banky "Ease of Doing Business" je Írán na 127. místě z celkem 190 zemí, v rámci blízkého východu si vedou hůře jen Libanon, Irák, Sýrie, Libye a Jemen.

Írán je významným exportérem energetických surovin. Disponuje 2. největšími zásobami zemního plynu na světě a 4. největšími zásobami ropy. V důsledku sankcí USA však není schopen vyvážet tolik ropy a plynu, kolik by mohl, musí prodávat pod cenou a také nezvládá opravit a dostavět potřebnou infrastrukturu. Příjmy z prodeje energetických surovin přesto nadále tvoří větší třetinu státního rozpočtu. Írán se pod vlivem sankcí zaměřuje na posílení soběstačnosti, diverzifikaci ekonomiky a od nástupu Raísího vlády v létě 2021 také na posilování ekonomických vazeb se sousedními státy. Daří se zejm. vývoz petrochemických produktů s vyšší přidanou hodnotou (termoplasty, metanol, ropný bitumen), vývoz potravin (zde občas působí potíže odlišné standardy, např. ovoce a zelenina obsahují vysoké množství pesticidů), posilování domácí průmyslové produkce (Írán je významným exportérem železa a oceli) a rozšiřování sektoru služeb, které již několik let tvoří přes 50 % HDP.

Ukazatel	2019	2020	2021	2022	2023
Růst HDP (%)	-6,8	-4,8	2,5	13,8	6,1
HDP/obyv. (USD/PPP)	12 937,50	13 333,10	13 860,00	14 440,00	14 600,0
Inflace (%)	40	30,5	43,4	36	32
Nezaměstnanost (%)	11,4	11,2	9,9	9,2	9
Export zboží (mld. USD)	59,4	34,9	74,8	120,8	127,8
Import zboží (mld. USD)	49,2	37,7	51,8	59,5	66,7
Saldo obchodní bilance (mld. USD)	7,2	3,2	17,1	12,4	4,7
Průmyslová produkce (% změna)	-33,4	-11,1	21,5	35	14
Populace (mil.)	82,9	84	85	86	87
Konkurenceschopnost	N/A	N/A	N/A	N/A	N/A
Exportní riziko OECD	07.VII	07.VII	07.VII	N/A	N/A

Zdroj: EIU, OECD, IMD



## 2.2 Veřejné finance a státní rozpočet

Celkový veřejný dluh Íránu dosáhl ke konci r. 2021 dle odhadů 27,8 % HDP. Předpokládá se, že ve fiskálním roce 2022/2023 se Írán zadluží dalšími 2,7 % HDP. Přístup k poskytování zahraničních úvěrů a úvěrových linek je pro Írán s ohledem na sankce a neplnění podmínek FATF (Írán je od r. 2021 na černé listině FATF) velmi obtížný.

Devizové rezervy jsou od r. 1390 (2011/2012) odváděny do Národního rozvojového fondu (angl. National Development Fund) a částečně používány rovněž na financování dovozu vybraných kategorií zboží, na které se vztahuje dotovaný směnný kurz. V poslední dekádě se jednalo celkem o asi 20 % příjmů z íránských ropných vývozu. Ke konci r. 2019 byla výše devizových rezerv odhadována na cca 86 mld.

USD. V r. 2020 byl Írán nucen v důsledku sankcí a pandemie Covid-19 velkou část z těchto rezerv spotřebovat.

Státní rozpočet na fiskální rok 1401 (3/2022 - 3/2023) se podobně jako v předchozích letech ze 40 % opírá o příjmy z vývozu ropy (počítá s cenou 70 USD za barel, přičemž aktuálně vyváží kolem 1 mil. barelů denně; v případě obnovy JCPOA by Írán mohl vyvážet dvojnásobek za cenu 100 USD za barel). K naplnění tohoto předpokladu může do značné míry pomoci válka na Ukrajině. V případě obnovy JCPOA by mohly být celkové příjmy z prodeje ropy dokonce vyšší. Rozpočet dále počítá s rozsáhlými privatizacemi zejm. v oblasti komunikací a IT technologií, zemědělství, energetiky a dopravy. Zároveň zvyšuje některé daně a odvody bank z příjmů z provádění platebních transakcí a také cenu vody, jejíž nedostatek Írán sužuje stále naléhavěji (během letních měsíců je zcela běžné, že voda několik hodin denně neteče). Předpokládají se také investice do obnovy a modernizace alespoň části energetické infrastruktury a těžebních zařízení a také do výstavby nových železničních a dálničních spojení, dále nákup hasičského vybavení a sanitek.

Veřejné finance	2021
Saldo státního rozpočtu (% HDP)	-10,8
Veřejný dluh (% HDP)	27,8
Bilance běžného účtu (mld. USD)	15
Daně	2022
PO	N/A
FO	N/A
DPH	N/A



## 2.3 Bankovní systém

Mezinárodní role dolaru (tedy měny, na níž stojí kapitál, rezervy a mezinárodní platební systémy téměř všech bank) způsobuje, že se naprostá většina bank bojí sankce USA porušit, jelikož by pak mohla přijít o přístup k dolaru a v podstatě tak ukončit svou činnost. Z toho důvodu je bankovní spojení s Íránem velice omezené. Např. v ČR neexistuje banka, která by bankovní spojení s Íránem umožnila. V Íránu také nelze použít české platební karty. Firma, která chce s Íránem obchodovat, proto musí obchod provést buď v hotovosti nebo nalézt banku či prostředníka, který bude ochoten transakci uskutečnit. Velmi často se ovšem stává, že platba z Íránu nakonec ani tímto způsobem neproběhne vůbec a následuje tak několikaleté vymáhání dluhu. V praxi nutí tyto podmínky íránské podnikatele k tomu, aby zakládali v zahraničí firmy, skrze něž mohou obchod provádět, případně se platba řeší v hotovosti, a to často v národních měnách, jelikož silné měny jako jsou eura či dolary je ve větším objemu nemožné či velmi obtížné v Íránu směnit.

Íránský bankovní sektor tvoří více než tři desítky bank a úvěrových institucí:

- 1 Centrální banka (angl. Central Bank of Iran, známá také pod názvem Bank Markazi);
- 1 státem vlastněné obchodní banky: Bank Melli Iran, Bank Sepah, Post Bank of Iran;
- 1 specializované státem vlastněné obchodní banky: Keshavarzi Bank (zemědělství, vodohospodářství, zpracovatelský průmysl), Bank Maskan (bytová výstavba), Bank of Industry and mine (persky San'at va Ma'adan Báb, průmyslová výroba a hutnictví), Export Development Bank of Iran (persky Tóse'e Sáderat Báb, služby a obchod se zahraničím), Cooperative Development Bank (persky Tóse'e Ta'avon Báb, výzkum a vývoj);
- 1 soukromé banky: EN Bank (persky Eqtesád Novín Báb), Parsian Bank, Karafarin Bank, Saman Bank, Bank Pasargad, Sarmayeh Bank, Sina Bank, Ayandeh Bank, City Bank (persky Šahr Báb), Dey Bank, Tejarat Bank, Refah Bank, Bank Saderat Iran (exportní banka), Bank Mellat, Hekmat Iranian Bank, Tourism Bank (persky Gardešgári Báb), Iran Zamin Bank, Middle East Bank (persky Chávar-e Mijáne Báb), Ghavanim Bank;
- 1 soukromé úvěrové instituce a úvěrové banky (tzv. Qarzolhasaneh): celkem 5 institucí vč. Mehr Iran Bank (pozor: tato banka se nachází na sankčním seznamu OSN a EU!) a Resalat Bank.

Nejvýznamnějšími bankami jsou: Bank Melli Iran, Bank Sepah, Bank Pasargad, Tejarat Bank a Bank Mellat.

Pojišťovny: Obecně jsou všechny íránské státní i soukromé komerční subjekty povinny pojišťovat zásilky při exportu z Íránu, výběr pojišťovny je dobrovolný. Při dovozech do Íránu není pojištění nutné, závisí na podmínkách určených smlouvou. Doporučuje se zásilky z/do Íránu pojistit zakotvením pojistné doložky ve vývozních i dovozních smlouvách. Pojišťovací soustava v Íránu je z většiny vlastněná státem, postupně dochází k deregulaci a privatizaci. Rizika při exportu neropných položek je schopen pojistit Íránský exportní garanční fond (angl. Export Guarantee Fund of Iran). Jinak je hlavní národní pojišťovnou státní pojišťovna Bimeh Markazi Iran.



## 2.4 Daňový systém

Íránský daňový systém je tvořen přímými a nepřímými daněmi. Hlavními přímými daněmi jsou daň z příjmu a daň z nemovitosti. Daň z příjmu se v závislosti na výši příjmu pohybuje v rozmezí od 10 do 35 %, přičemž právnické osoby odvádí po odečtení daňových úlev 20 %. Daň z nemovitosti činí 15 - 25 %. Nepřímé daně zahrnují zejm. cla a DPH. Clo se liší v závislosti na odvětví. Základní sazba DPH činí 9 % (spotřební a průmyslové zboží, služby, dovážené i vyvážené zboží), skládá se ze základní daně ve výši 6 % a místních poplatků ve výši 3 %. Daň z příjmů se vztahuje na příjmy vyplývající z činnosti realizované jak v Íránu, tak mimo Írán. Zahraníční plátcí hradí daň z příjmu za příjmy vyplývající z činnosti realizované pouze v Íránu. Kontraktoři musí počítat také s vysokými náklady na poplatky a zdravotní a sociální pojištění.

Íránské zákony neumožňují úhradu daní a poplatků jiným subjektem (např. zákazníkem). Takový závazek je proto z hlediska íránské legislativy neplatný i v případě, že je obsažen ve smlouvě. Lze však legálně stanovit cenu projektu, tzv. tax free cenu, a do smlouvy vložit ustanovení o tom, že jakékoliv firemní a personální daně a poplatky plynoucí z realizace projektu budou dodavateli refundovány zákazníkem.

Vedle standardních daní funguje v Íránu rovněž soustava náboženských daní, které jsou zakotveny v právu šaría a které odvádí muslimové přímo mešitám.



## 3 Obchod a investice

Podkapitoly:

[3.1 Obchodní vztahy](#)

[3.2 Přímé zahraniční investice](#)

[3.3 FTA a smlouvy](#)

[3.4 Rozvojová spolupráce](#)

[3.5 Perspektivní obory \(MOP\)](#)



## 3.1 Obchodní vztahy

### Obchodní vztahy s EU

Vzájemný obchod mezi Íránem a EU dosáhl v r. 2021 hodnoty 4,86 mld. EUR. V meziročním srovnání jde o růst o 14,6 %. Posílil především iránský vývoz do EU, který oproti r. 2020 stoupl o 29,32 %. Dovoz ze zemí EU do Íránu stoupl pouze o 5,24 %. Hlavními evropskými obchodními partnery Íránu zůstávají Německo, Itálie a Španělsko, do popředí se však nově dostávají také Belgie, Nizozemí a Rumunsko. Írán vyváží do EU především potraviny, živá zvířata, zpracované přírodní materiály, chemické produkty a minerály. Íránský export do EU dosáhl v r. 2021 celkové hodnoty 922,04 mil. EUR. Z EU Írán dováží hlavně chemické produkty, potraviny, různé hotové výrobky, zpracované přírodní materiály, nápoje, tabák, zvířecí a rostlinné oleje, tuky a vosky, strojírenské a elektrotechnické výrobky, vozidla a suroviny. Import z Evropy do Íránu dosáhl v r. 2021 celkové hodnoty 3,94 mld. EUR. Z tradičních evropských obchodních partnerů Íránu zaznamenal v r. 2021 růst pouze obchod se Španělskem. Obchod s Německem a Itálií naopak stejně jako v předchozích letech mírně klesl (setrvalý trend způsobený především sankcemi a částečně též pandemií Covid-19). Významně naopak vzrostl obchod s Belgií a dále poněkud překvapivě s Rumunskem, Maltou a Estonskem, přičemž u posledních tří jmenovaných států se jedná o změny v řádu stovek procent. Z hlediska objemu stojí za pozornost především Rumunsko, které se tak zařadilo mezi nejdůležitější evropské obchodní partnery Íránu.

	2017	2018	2019	2020	2021
Export z EU (mil. EUR)	10 570,10	8 710,70	4 397,60	3 745,10	3 941,20
Import do EU (mil. EUR)	10 098,60	9 424,70	679,8	713	922
Saldo s EU (mil. EUR)	-471,6	714	-3 717,8	-3 032,1	-3 019,2

Zdroj: Evropská komise

### Obchodní vztahy s ČR

Bilaterální obchodní výměna mezi ČR a Íránem zaznamenala v r. 2021 poměrně zajímavý nárůst oproti období Trumpovy kampaně maximálního tlaku. Export z ČR do Íránu vzrostl v prvních deseti měsících r. 2021 o 13,4 tis. USD, import z Íránu do ČR zaznamenal ve stejném období růst o 7,7 tis. USD. Důvodem této změny je zřejmě fakt, že se evropské firmy obecně přestaly tolik obávat obchodování s Íránem v oblastech, které nepostihují protiiránské sankce EU, a také se jim podařilo nalézt způsob, jak se vyhnout extrateritoriálnímu působení především bankovních sankcí USA.

Zbožová struktura exportu z ČR do Íránu: kaolin, jíly kaolinitické a kalcitické, heterocyklické sloučeniny, drahé kovy, sloučeniny kovů, amalgamy, elektrické průmyslové a laboratorní pece, turbíny na vodní páru, lidská a živočišná krev, mechanické stroje s vlastní individuální funkcí, léky, kladkostroje, zdvihací zařízení a výtahy, potravinové přípravky.

Zbožová struktura importu z Íránu do ČR: polymery a etyleny v primárních formách, hrozny a rozinky, skořápkové ovoce, feroslitiny, datle, fíky, ananasy, videoherní konzole a automaty, výrobky pro lunaparkové, stolní a společenské hry, tyče a pruty ze železa a oceli, koberce, podlahové krytiny, lidská a živočišná krev, očkovací látky, potravinové přípravky.

	2017	2018	2019	2020	2021
Export z ČR (mld. CZK)	0,4	1,5	0,7	0,6	N/A
Import do ČR (mld. CZK)	2	0,4	0,3	0,2	N/A
Saldo s ČR (mld. CZK)	1,4	-1,1	-0,4	-0,4	N/A

Zdroj: ČSÚ

### Obchodní vztahy se zeměmi mimo EU

Írán vyváží do zahraničí především energetické suroviny (ropa, benzín, plyn), dále polyethyleny, methanol, železo a ocel, pistácie a další sušené plody. Dováží zejména potraviny (kukuřici, rýži, sóju, ječmen, olej, cukr), elektroniku (hl. mobilní telefony) a dřevěné uhlí.

Hlavními obchodními partnery Íránu zůstávají Čína, Irák, SAE, Turecko a Afghánistán. Do těchto zemí směřuje 70 % veškerého iránského vývozu: 30 % do Číny, 37 % do Iráku, SAE a Turecka, 13 % do Afghánistánu. Írán dováží zboží především ze SAE a Turecka, odsud putuje do Íránu 42,5 % veškerého dovozu.



Dochází také k obchodnímu sbližování Íránu s Eurasijskou unií (EEU), v plánu je např. odstranění cel pro 80 % íránského importu do podzimu 2022. V r. 2021 vyvezl Írán do EEU zboží za 898,06 mil. EUR a dovezl zboží za 3,35 mld. EUR. Meziročně vzrostl íránský vývoz do zemí EEU o 17 %, dovoz ze zemí EEU stoupl dokonce o 67 %. Nejvýznamnějším partnerem Íránu v rámci EEU je Rusko, kam Írán vyvezl zboží v hodnotě 449,02 mil. EUR a odkud dovezl zboží v hodnotě 3,02 mld. EUR. „Tahoun“ íránského obchodu s EEU, Rusko, je tedy co do hodnoty zboží větším partnerem než Německo, které drží nejvýznamnější pozici v rámci íránského obchodu s EU.

Írán se snaží zlepšit dopravní spojení se svými předními obchodními partnery. V červenci 2021 byl zprovozněn nový ropný terminál v přístavu Džásk. Íránským tankerům se tak otevřela cesta přímo do Ománského zálivu bez nutnosti průjezdu Hormuzskou úžinou. Během podzimu 2021 začala fungovat také nová obchodní trasa do Turecka. V minulosti byl Írán do určité míry odkázán na vodní cestu vedoucí kolem Saúdské Arábie a přes Rudé moře do přístavů u Středozemního moře. Nově Írán využívá spojení mezi přístavy Šahíd Redžá'í a Šardžá (SAE).

25. 9. 2021 vstoupil Írán do Šanghajské organizace spolupráce (SCO). Otevřela se mu tím cesta zejm. pro další prohlubování spolupráce s Čínou a Indií v rámci napojení na Novou Hedvábnou stezku. Konkrétní přínos členství v SCO zatím na íránské ekonomice není patrný, doposud se neobjevily informace ani o případných nových projektech. V budoucnu se však situace může změnit, vývoj v této rovině je proto potřeba bedlivě sledovat.

	2017	2018	2019	2020	2021
Export ze zemí mimo EU (mil. EUR)	71 058,8	70 670,8	46 084,8	38 625,7	59 667,7
Import do zemí mimo EU (mil. EUR)	82 858,7	39 172,7	41 103,3	36 571,5	43 073,7
Saldo se zeměmi mimo EU (mil. EUR)	-11 799,9	31 498,1	4 981,4	2 054,2	16 594,0

Zdroj: EIU, Eurostat



## 3.2 Přímé zahraniční investice

Vzhledem k působení sankcí je pro Írán nesmírně obtížné získat jakékoliv zahraniční investice. Bez nich se přitom íránská ekonomika nemůže dále dobře rozvíjet. Írán by potřeboval investice především v energetickém a těžebním sektoru a také v chemickém průmyslu. Díky modernizaci a dostavbě infrastruktury, novým strojům a technologiím by mohl plně rozvinout svůj těžební potenciál (odhaduje se, že mimo ropu a plyn Írán těží pouze 1 % ze známých surovinových zdrojů) a výrobu chemických produktů, které tvoří mj. i důležitou část íránského vývozu. Předpokládá se, že v případě dohody Íránu s USA a následné obnovy JCPOA vznikne krátké okno asi do r. 2025, kdy bude významná část protiíránských sankcí zrušena. V tomto období se bude Írán snažit získat maximum investic, aby dohnal ztracené roky a připravil se na případné obnovení sankcí, které s sebou může přinést jak změna administrativy v USA (volby v r. 2025), tak konečné vypršení platnosti JCPOA v r. 2031. Hlavním investorem bude s největší pravděpodobností Čína, která má zájem především o íránský ropný sektor, širší infrastrukturu a průmysl, a která si již půdu pro investice připravila skrze dohodu o strategickém partnerství (2021).

V uplynulém roce 1400 (3/2021 - 3/2022) se Íránu i přes sankce podařilo získat téměř 4 mld. USD zahraničních investic. Oproti předchozímu roku však objem investic klesl o 25 %. Hlavními investory v Íránu jsou Irák, SAE, Afghánistán, Ghana, Turecko, Čína, Srbsko, Nizozemí. Před obnovením a zprísňením protiíránských sankcí v r. 2018 bylo největším investorem v Íránu Německo.

Aktuální stav přímých zahraničních investic ČR v Íránu není znám, pokud však Češi v Íránu i přes sankce investují, pak se jedná o zanedbatelné částky drobného lokálního významu. V případě obnovy íránské jaderné dohody (JCPOA) a zrušení sankcí, které investice blokuje (zejm. bankovní sankce USA), se nabízí příležitosti pro české investory zejm. v těžebním průmyslu, strojírenství a dopravě.





## 3.3 FTA a smlouvy

### Smlouvy s EU

Írán doposud s EU neuzavřel žádné bilaterální obchodní smlouvy. Jelikož není členem Světové obchodní organizace (WTO), podléhá obchod zemí EU s Íránem obecným importním a exportním pravidlům EU.

### Smlouvy s ČR

Přehled platných smluv (řazeno retrospektivně):

- 1 Dohoda o podpoře a ochraně investic (18. 12. 2017) - čeká na ratifikaci Íránem, poté přispěje k potřebné větší ochraně českých investic směřujících do Íránu
- 1 Dohoda o hospodářské spolupráci mezi ČR a Íránem (18. 1. 2016) - významný krok v rámci podpory aktivit bilaterální hospodářské spolupráce, součástí dohody je mj. zřízení Společné komise pro hospodářskou spolupráci, která by se měla pravidelně setkávat střídavě v Íránu a v ČR a jednat o aktuálních výzvách a příležitostech vzájemného bilaterálního obchodu
- 1 Smlouva mezi vládou České republiky a vládou Íránské islámské republiky o zamezení dvojímu zdanění a zabránění daňovému úniku v oboru daní z příjmu (30. 4. 2015)
- 1 Dohoda o letecké dopravě (9. 12. 2003, vstoupila v platnost až na konci r. 2015)
- 1 Dohoda mezi vládou České republiky a vládou Íránské islámské republiky o mezinárodní silniční dopravě (30. 1. 2001)
- 1 Memorandum o porozumění mezi vládou České republiky a vládou Íránské islámské republiky o stavu smluv platných mezi oběma státy (11. 3. 1997)
- 1 Protokol mezi Českou republikou a Íránskou islámskou republikou (12. 3. 1995)
- 1 Dohoda mezi Ministerstvem průmyslu a obchodu České republiky a Centrální bankou Íránské islámské republiky (18. 11. 1994)
- 1 Dlouhodobá platební dohoda mezi vládou Československé socialistické republiky a císařskou vládou Íránu (26. 5. 1967)
- 1 Kulturní dohoda mezi vládou Československé socialistické republiky a císařskou vládou Íránu (26. 5. 1967)
- 1 Smlouva o přátelství mezi Republikou československou a Císařstvím perským (29. 10. 1930)



### 3.4 Rozvojová spolupráce

Írán je jednoznačně příjemcem rozvojové pomoci, a to zejm. v souvislosti s přítomností několika milionů afghánských uprchlíků (odhady UNHCR z počátku r. 2021 hovoří o 5 mil. Afghánců, toto číslo však může být reálně vyšší, další Afghánci navíc do Íránu stále přicházejí) na svém území. Kromě Afghánců se v Íránu nachází také asi 150 tis. iráckých uprchlíků. Údaje o dalších uprchlících nejsou známy, nelze však vyloučit, že je uprchlická komunita mnohem širší. Více než polovina uprchlíků totiž není zaregistrována a v Íránu pobývá nelegálně.

ČR je od r. 2010 poskytovatelem rozvojové pomoci v Íránu skrze tzv. malé lokální projekty (MLP). V r. 2019 a 2020 byla tímto způsobem podpořena nezisková organizace Rebirth Charity, která pečuje o drogově závislé. V r. 2021 je realizován projekt na podporu postižených sirotek ve spolupráci s neziskovou organizací Bachehaye Aseman. Do budoucna jsou prioritou projekty v oblasti poskytování zdravotní péče, hospodaření s vodou, recyklace odpadu a ochrany životního prostředí. Kromě projektů MLP je cílem realizovat v Íránu také projekty transformační spolupráce (TRANS) a projekty zaměřené na naplňování Agendy 2030 a jejích cílů udržitelného rozvoje.



## 3.5 Perspektivní obory (MOP)

Níže uvedené obory jsou nejméně postiženy sankcemi. I při spolupráci v těchto oborech je však potřeba mít na paměti, že protiíránské sankce EU a OSN jsou pro české subjekty závazné. Před realizací spolupráce s íránskými partnery je proto nutné si důkladně prostudovat především Rozhodnutí Rady (SZBP) č. 413/2010, Nařízení Rady (EU) č. 359/2011, Nařízení Rady (EU) č. 267/2012, Rozhodnutí Rady (SZBP) č. 235/2011, Rezoluci Rady bezpečnosti č. 1737 (2006), Rezoluci Rady bezpečnosti č. 1803 (2008), Rezoluci Rady bezpečnosti č. 1747 (2007) a Rezoluci Rady bezpečnosti č. 1929 (2010). A to včetně příloh, které obsahují detailní seznamy sankcionovaných oborů a také zboží, osob a firem, s nimiž je spolupráce zakázána.

### ► Vodohospodářský a odpadní průmysl

Oblast zpracování odpadu je v Íránu dlouhodobě přehlíženým odvětvím. Podle analytiků je přitom min. 25 % běžného odpadu íránských domácností recyklovatelná. Příležitosti pro české firmy jsou zejm. v oblasti dodávek zařízení pro likvidaci a zpracování odpadu vč. recyklace – týká se komunálního odpadu, stavebního odpadu, nemocničního odpadu a souvisejících technologií (např. pro snižování podílu toxických látek v industriálním odpadu). Írán rovněž trpí akutním nedostatkem vody. Rok 2021 byl nejsušším rokem za posledních 50 let, přehrady byly plné max. ze 40 %, dodávky vody byly přes léto i několikrát denně přerušovány. Sucho vyvolalo 2 vlny rozsáhlých demonstrací, na mnoha místech po celém Íránu se v zemi objevují hluboké trhliny. Vláda chce situaci řešit především (do)stavbou přehrad a odsolováním mořské vody. Potřeba jsou proto hl. stroje, součástky a technologie využitelné pro stavbu přehrad a odsolovacích zařízení. Dále též zařízení a technologie pro monitoring kvality vody a ovzduší. V zimních měsících se např. Teherán kvůli smogu stává 2. městem s nejhorším ovzduším na světě.

### ► Zdravotnický a farmaceutický průmysl

V důsledku (zejm. bankovních) sankcí USA má Írán od podzimu 2018 potíže s dovozem léků a zdravotnických potřeb. Přestože je Írán ve farmaceutickém průmyslu do značné míry soběstačný, některé léky, suroviny na výrobu léků, přístroje a pomůcky je nucen dovážet. Aktuálně chybí zejm. farmaka pro transplantace orgánů a léčbu závažných a vzácných onemocnění – především rakoviny, která je v Íránu 3. nejčastější příčinou smrti, leukémie, epilepsie, nemoci motýlích křídel či poškození zraku chemikáliemi (týká se zejm. veteránů Irácko-íránské války). Odhaduje se, že v důsledku toho je v akutním ohrožení života kolem 6 mil. pacientů. Obtížně dostupné jsou také některé suroviny a substance potřebné pro íránskou domácí farmaceutickou produkci – např. vitaminy a jejich deriváty, krevní plazma, antiséra, očkovací látky a kontrastní látky využívané při radiologii. V souvislosti s pandemií Covid-19 má Írán enormní zájem i o očkovací látky (populární je především vakcína Astra Zeneca), kyslíkové koncentrátory, bioptické jehly pro měkké tkáně a součástky do přenosných defibrilátorů.

### ► Zemědělský a potravinářský průmysl

Írán dováží řadu zemědělských produktů a potravin, např. kukuřici, krmivo pro hospodářská zvířata, semena, jedlé oleje, obilí, rýži, sóju. V r. 2021 dovezl potraviny v ceně 9,3 mld. USD. Nutnost dovážet potraviny se stává v posledních letech akutnější mj. kvůli zhoršujícímu se suchu. V r. 2021 např. chybělo na íránském trhu 8 mil. tun pšenice a v r. 2020 1 mil. tun rýže. Dovoz obilnin vzrostl jen v r. 2021 o 60 %, jedná se zejm. o pšenici a rýži. Dovoz kukuřice, sóji a ječmene od r. 2020 stoupl „jen“ o 16 %. Írán se snaží zkultivovat semena jedlých olejů, stále však dováží 90 % objemu, který spotřebuje. Írán dováží též veterinární přípravky pro hospodářská zvířata. Zájem je i o stájové technologie (ustájení, napáječky), prostředky k ošetření včelstev, segmenty potravinářských strojů, zavlažovací technologie, stroje pro balení potravin, technologie a zařízení pro konzervaci a pasterizaci, modernizace a opravy českými firmami postavených cukrovarů.

### ► Elektrotechnika

V důsledku protiíránských sankcí je pro Írán obtížné dovést jakoukoliv elektroniku a spotřebiče. Na podzim 2021 byl navíc zakázán dovoz elektroniky z Jižní Koreje kvůli stále ještě nedořešenému jihokorejskému dluhu za import íránské ropy. Nabídka sestává zejm. z čínských výrobků. Většina modelů je až několik let stará. Časté jsou také padělky a pašované zboží (např. produkty společnosti Apple). Odhaduje se, že 40 % elektroniky a spotřebičů je do Íránu dováženo nelegálně. Elektronika ze Západu se v obchodech objeví pouze výjimečně a je prodávána za velice vysoké ceny. Obecně na trhu chybí zejména domácí spotřebiče (lednice, mrazáky, pračky, myčky, šlehače, mixéry, mlýnky, trouby), jejichž dovoz je aktuálně zakázán za účelem dosažení soběstačnosti ve výrobě těchto zařízení. Lze však dovážet součástky, náhradní díly a kontrolní a monitorovací systémy pro domácí spotřebiče. Dále na trhu chybí drobná elektronika a PC komponenty jako jsou kvalitní routery, notebooky, mobilní telefony, tablety, roste též poptávka po zařízeních pro chytrou domácnost (např. robotické vysavače).

### ► Zpracovatelský průmysl

Papír v Íránu je drahé a nedostatkové zboží. V posledních třech letech vzrostla jeho cena o 340 %. Írán je přitom nucen dovážet 90 %



papíru, který lze použít pro tisk dokumentů, knih, novin apod. Ne vždy se navíc podaří dovézt dostatek papíru pro uspokojení poptávky. Dochází proto k tzv. papírovým krizím. Např. v srpnu 2021 íránský ministr kultury oznámil, že v zemi jsou aktuálně k dispozici zásoby papíru určeného pro tisk pouze na další dva měsíce. Sběr recyklovatelného odpadu v Íránu není organizovaný. Systematická recyklace a další zpracování použitého papíru by přitom částečně mohlo vyřešit jeho neustálý nedostatek. V zemi se aktuálně nachází pouze tři papírny.

Celý text MOP je k dispozici na webových stránkách MZV ČR v sekci Služby pro exportéry.



# 4 Kultura obchodního jednání

Podkapitoly:

[4.1 Úvod](#)

[4.2 Oslovení](#)

[4.3 Obchodní schůzka](#)

[4.4 Komunikace](#)

[4.5 Doporučení](#)

[4.6 Státní svátky](#)



## 4.1 Úvod

Írán v současnosti představuje jednu z mála větších světových ekonomik, které do značné míry zůstávají mimo globalizovaný trh. Z tohoto důvodu bude Írán v budoucnu pro zahraniční firmy a investory představovat velkou příležitost. Obchod s Íránem je však vzhledem k jeho mnohým kulturním a politickým specifikům podmíněn velkou dávkou trpělivosti. Seznámení zahraničních obchodních partnerů s prostředím a vstup na místní trh může velice usnadnit kvalitní místní obchodní zástupce, kterého by si měly zahraniční společnosti zařídit již v rané fázi kontaktů s Íránem.



## 4.2 Oslovení

S prvním oslovením obchodních partnerů či vyhledáním vhodných kontaktů mohou pomoci zaměstnanci obchodně-ekonomického úseku Zastupitelského úřadu ČR v Teheránu.

V případě zájmu o dlouhodobé působení na íránském trhu je vzhledem k přetrvávající jazykové bariéře (většina obchodních partnerů v Íránu hovoří pouze persky) a dalším kulturním specifikům, které pro našince zdaleka nemusí být samozřejmé, vhodné zařídit si prověřeného a důvěryhodného místního zástupce. Ten dokáže pomoci s orientací na místním trhu mj. díky znalostem často komplikovaných socioekonomických vazeb.



## 4.3 Obchodní schůzka

Osobní kontakt s obchodními partnery je v íránské kultuře velice důležitý. E-mailová či telefonická komunikace jej může nahradit pouze dočasně. Při přímých jednáních dbají Íránci na hierarchii, slova se proto obvykle jako první ujímají nejvyšší zástupci společností, kteří pak jednání v jeho průběhu řídí. Zejména při prvním kontaktu je vhodné na úvod přivítat partnera předáním alespoň symbolického dárku. Íránci tento postup dodržují a očekávají ho i od svých protějšků. V Íránu je časté nabízení dalších darů a pohoštění, případně též pozvánky domů. Tyto nabídky je v souladu s íránskou kulturou nutné zdvořile a skromně odmítnout. Přijmout je lze až po několikerém naléhání. Např. pozvání domů je obvykle míněno vážně až napotřetí. Také odmítnutí nabízeného Íránci pochopí jako myšlené vážně až po několikerém zopakování.

Jednání se obvykle nesou ve velice zdvořilém duchu. Je ovšem také nutné počítat s tím, že se první schůzka skutečné podstaty věci může dotknout pouze povrchně nebo dokonce vůbec. Vyloučit nelze ani přehnanou emocionalitu. Dohody zpravidla nelze dosáhnout hned při prvním setkání. Íránci mají ve zvyku se při opakovaných setkáních o jednotlivých ustanoveních dohody ujišťovat, dokud nenabudou úplné jistoty, že je partner seriózní. Je proto naprosto nutné se při jednáních s Íránci obrnit trpělivostí, neztratit nervy a dbát na zdvořilé a příjemné vystupování. Agresivní jednání a naléhání jsou vnímány jako nezdvořilost a hrubost, v íránské obchodní kultuře jsou zcela vyloučené a zpravidla vedou k okamžitému přerušování jednání a kontaktů.

Vyjednávací tým může být na obou stranách různě početný. Íránci jsou při jednáních s partnery ze Západu zvyklí i na schůzky, jichž se na straně zahraniční firmy účastní pouze jediný zástupce. Íránská strana bývá naopak obvykle reprezentována dvěma a více osobami. Íránci mají rovněž ve velké oblibě "cesty za obchodem", velice rádi proto využijí možnosti zúčastnit se jednání v zahraničí. Jednání za účasti manažerek či obchodních zástupců ženského pohlaví nepředstavuje pro Íránce obvykle žádný problém. Budou-li však taková jednání probíhat v Íránu, pak se žena musí obléci v souladu s islámskými nařízeními (viz níže). Výhodu při jednáních může znamenat jak vyšší zastávaná funkce ve firmě, tak vyšší věk.

Velkou pozornost je potřeba věnovat také oblečení. Muži v Íránu zpravidla nosí obleky, a to i při vykonávání zcela rutinních činností. Kravata v Íránu není obvyklá, i partner ze zahraničí ji tedy nosit nemusí. Muži nesmí mít na sobě krátké kalhoty, vhodné nejsou ani košile s krátkým rukávem. Ženy by měly nosit volné oblečení, které zakrývá tělesné křivky, zejm. šiji, dekolt a boky. Rukávy by měly být dlouhé po zápěstí nebo alespoň pod loket, délka kalhot a sukní by měla sahát co nejvíce ke kotníkům. Ženy by také měly mít vlasy zakryté šátkem, který se obvykle přehazuje jedním volným koncem přes rameno, druhý konec splývá přes hrud' k pasu. Pokud íránský obchodní partner na začátku jednání dovolí, žena může šátek odložit.

V Íránu je zcela zakázán alkohol, vepřové maso a výrobky z vepřového masa. Pokud by zahraniční firma chtěla něčím z toho íránské partnery pohostit či obdarovat, je potřeba se nejprve opatrně zeptat, zda tato nabídka neurazí.





## 4.4 Komunikace

Při osobním jednání nelze spoléhat na to, že bude iránský obchodní partner ovládat jakýkoliv cizí jazyk vč. angličtiny. Tuto skutečnost je proto dobré předem prověřit. Cestovat do Íránu s tlumočnickem však není nezbytné, v případě potřeby není problém zajistit tlumočnicka v místě.

Je nezbytné vyhnout se komentářům k muslimským náboženským zvyklostem a povinnostem. I pouhé neutrální konstatování odlišnosti může být chápáno jako kritika. Totéž do jisté míry platí pro politická témata, na něž lze opatrně zavést řeč pouze, pokud k tomu dá partner jasný impuls.

Pověstná je pohostinnost Íránců. Dohodám dosaženým při obědě se tradičně přikládá velká důležitost a jsou vnímány jako závazné. Pozvání je vhodné vždy oplatit. Během jednání, zvláště ve státních institucích, mohou Íránci v určeném čase odcházet k modlitbám. Pak na ně musí hosté počkat. V průběhu postního měsíce ramadánu je v denní dobu zakázáno na veřejnosti jíst, pít a kouřit, naprostá většina restaurací a kaváren je zavřená, výjimku tvoří zpravidla restaurace při cestách (mimo města) a některé fast foody.

Íránci dávají přednost osobnímu kontaktu. E-mailová komunikace či telekonference např. přes platformu Zoom se však pro iránské firmy během pandemie Covid-19 stala nutností a běžnou formou komunikace, a to i v případě uzavírání finálních zakázek.



## 4.5 Doporučení

Íránci jsou tradičně velmi bystří a schopní vyjednávači. Každé jednání proto vyžaduje pečlivou přípravu, kterou by neměly české firmy podcenit.

V průběhu jednání je třeba zachovávat trpělivost a nenechat se odradit dílčím neúspěchem. Důležité je udržování stálého kontaktu s partnerem.

Při obchodních jednáních je nutné počítat s tím, že složitý byrokratický systém a předpisy budou příčinou častých zdržení a průtahů. Čas nemá pro Íránce zvláštní důležitost. Na přesné dodržování termínů, plnění dohod nebo časů schůzek se proto nelze plně spoléhat.

Pokud to situace umožňuje, platí, že Íránci dávají přednost osobnímu jednání před korespondencí.

Je výhodou najít si v Íránu hned v rané fázi obchodní spolupráce prověřeného zástupce, který rozumí místnímu systému.

Obzvláště v chudších částech Íránu může být obtížné sehnat kvalitní hotel. Při rezervaci ubytování je určitě dobré snažit se získat doporučení a přečíst si recenze na internetu (Google překladač z perštiny do angličtiny funguje poměrně spolehlivě). Je vždy výhodnější platit v Íránu místní měnou, riály, než např. eury. Lze se tak vyhnout časté přirážce pro cizince.

Mimo Teherán a další velká a turisticky oblíbená města je lepší vyhnout se západně vypadajícím jídlům. Také je vždy potřeba ujistit se o kvalitě vody a pít jen takovou, která je určitě pitná, případně si kupovat balenou vodu.

Pokud má zástupce české firmy v plánu strávit v Íránu delší čas (více než týden), pak je lepší pořídit si íránskou sim kartu. Zahraniční telefonní číslo je nutné nejpozději do měsíce zaregistrovat, jinak telefon ztratí signál. K této komplikaci může dojít i jen během několika dní po příletu do země. Systémy Android fungují v Íránu spolehlivěji než iOS. Na telefonech značky Apple a Sony íránské sim karty často nefungují. Pro neomezený přístup na internet je vhodné nainstalovat si do notebooku a také do mobilních telefonů ještě před odletem do Íránu VPN. Bez ní je řada webových stránek blokována. Stažení a instalace VPN přímo v Íránu je téměř nemožná. Obchod Google Play funguje bez VPN omezeně, AppStore vůbec.



## 4.6 Státní svátky

Íránský kalendář se od 20. let 20. st. řídí solárním kalendářem Hidžry (odchod proroka Mohameda z Mekky v r. 622 našeho letopočtu). Vychází přitom z mimořádně přesného starého zoroastriánského solárního kalendáře. Nový rok, persky Nórúz, navíc začíná oslavami nového solárního roku a svátků jara. Jeho začátek obvykle připadá na náš 20. či 21. březen. 21. 3. 2022 tak v Íránu začal rok 1401, který skončí opět v březnu našeho roku 2023. Většina Íránců, zvláště ve městech, ovšem pracuje s oběma kalendáři, tedy jak s tím íránským, tak s tím evropským. Kromě toho hraje v Íránu kvůli náboženským svátkům důležitou roli také kalendář arabský. Íránci, zvláště ti věřící, proto běžně sledují tři kalendáře naráz.

Íránci slaví v průběhu roku mnoho svátků: islámské náboženské svátky, významné dny spjaté se vznikem Íránské islámské republiky, osobní výročí důležitých postav šíitského islámu, některé původní zoroastriánské svátky. Mnohé z těchto svátků jsou pohyblivé. Ty nejdůležitější trvají několik dní v kuse, např. Nórúz se slaví dva týdny. Během svátků většina lidí nepracuje, život v Íránu se proto téměř zastaví. Během postního měsíce ramadánu je pracovní doba kratší.

Íránský kalendář lze snadno dohledat na internetu. Většinou však neobsahuje všechny svátky a nebývá z něj jasné, na které dny připadá pracovní volno. Proto je lepší pořídit si běžný kalendář přímo v Íránu, případně svátky konzultovat s místním obchodním zástupcem/prostředníkem.



# 5 Základní podmínky pro uplatnění českého zboží na trhu

Podkapitoly:

[5.1 Vstup na trh](#)

[5.2 Formy a podmínky působení na trhu](#)

[5.3 Marketing a komunikace](#)

[5.4 Problematika ochrany duševního vlastnictví](#)

[5.5 Trh veřejných zakázek](#)

[5.6 Platební podmínky, platební morálka a řešení obchodních sporů](#)

[5.7 Víza, poplatky, specifické podmínky cestování do teritoria](#)

[5.8 Zaměstnávání občanů z ČR](#)

[5.9 Veletrhy a akce](#)



## 5.1 Vstup na trh

Za dovozní a vývozní politiku je odpovědná Rada pro export a import, která je poradním orgánem Ministerstva průmyslu, těžby a obchodu. Licenční politika je na tomto ministerstvu začleněna do útvaru Department for Import and Export Rules and Regulations. Ten je odpovědný za udělování dovozních a vývozních licencí, s výjimkou licencí pro elektrickou energii, které vydává Ministerstvo energetiky. Výjimkou jsou rovněž ropa a plyn, pro něž licenci vydává Ministerstvo ropného průmyslu, resp. pod něj spadající státní organizace National Iranian Oil Company. Udělování licencí na speciální materiál je výlučně v kompetenci Ministerstva obrany, resp. jeho složky Defence Industries Organisation. Seznam položek zboží podléhajících vývozní/dovozní licenci je každý rok aktualizován Ministerstvem průmyslu, těžby a obchodu.

Od r. 2008 Írán pro přímé dovozy z ČR uplatňuje stejný postup, který platí pro všechny ostatní členské země EU: Dovozece požádá o souhlas a vystavení licence na dovoz íránské Ministerstvo průmyslu, těžby a obchodu (jde prakticky o souhlas ministerstva, na základě kterého místní banky otevřou L/C), délka trvání této procedury je max. 21 dnů. Vzhledem k sankcím je při uzavírání kontraktů ze strany českých exportérů potřeba klást důraz na precizní dohodu o platebních podmínkách. Je rovněž nezbytné si u íránského partnera ověřit jeho reálné možnosti na získání dovozní licence a přidělu devizových prostředků na dovoz. Zároveň je nutné prověřit schopnost partnera provést zahraniční platbu.

Při dovozu zboží v hodnotě nad 20 tis. USD a při akreditivní platbě musí dovozece povinně předložit osvědčení od mezinárodně uznávané inspekční organizace, které musí být ověřené obchodní a průmyslovou komorou v zemi vývoze. V Íránu existuje organizace pro kontrolu kvality (angl. Quality Control and Inspection in Iran).

Íránské banky striktně vyžadují při otevírání akreditivů u významných kontraktů pro státní íránské firmy i otevření exportní bankovní garance (angl. Performance Bank Guarantee). Úroková sazba od r. 2015 vzrostla o 2 %. U ročních vkladů činí 20 %, u sjednaných půjček při obchodování s devizami je 21 % a při uzavření Smluv o spolupráci má hodnotu 24 % (platnost ke konci r. 2021). Oprávněný dovozece/vývozece musí mít pro dovoz/vývoz oprávnění, tzv. Commercial Card, kterou vydává Íránská komora pro obchod, průmysl a hornictví na základě úřední registrace firmy.

Standardní komerční dokumenty v případě dovozu z Íránu jsou: pro-forma faktura, obchodní faktura, konosament/náložný list (lodní-B/L, kamionový, železniční, letecký dopravní list – AWB), Certificate of Origin (certifikát o původu zboží), inspekční certifikát (např. od mezinárodní společnosti SGS, COTECNA). Je možné též použít certifikát i od domácí kontrolní společnosti Quality Control and Inspection in Iran. Jednotlivé íránské resorty mají též specializované instituty na kontrolu kvality, jako např. IDRO (patří pod Ministerstvo průmyslu, těžby a obchodu). Dále může být vyžadován zdravotní certifikát, certifikát kvality (zatím není povinný, závisí na typu kontraktu), vážní list, Packing List apod.

Certifikace výrobků je v souladu se zákonem z r. 1996 povinná jak v případě dovozu, tak vývozu. Je jí pověřen Íránský institut pro standardizaci a průmyslový výzkum (angl. Institute of Standard and Industrial Research of Iran – ISIR). Při dovozu je cílem dodržení kvality a kompletnosti dovážené průmyslové produkce v souladu s platnou mezinárodní normou. V Íránu existuje organizace pro kontrolu kvality, vybraná skupina výrobků proto podléhá při dovozech povinné inspekci. Zkoumá se, zda dovoz vyhovuje íránským normám.

Zdravotní certifikáty – zde existuje riziko velkých problémů. Normy íránského Ministerstva zdravotnictví v oblasti veterinářství a fytosanitace se neshodují s normami EU. V souladu s předpisy EU je však zásilka kontrolována v tom členském státě EU, skrze nějž dochází ke vstupu zásilky na trh EU. Pokud obsah zásilky nesplní veterinární či fytosanitární předpisy, je zlikvidován na náklady dovozce.

V Íránu je zaveden harmonizovaný systém popisu a číselného označování zboží odpovídající normám EU.

Tvrdá ochranná politika domácích výrobců uplatňovaná především v dovozní licenční a devizové politice je provázena vysokými dovozními poplatky a zdlohou administrativní byrokracií. V r. 2018 byl navíc zaveden seznam položek, jejichž dovoz do Íránu je zcela zakázán. Tento seznam je průběžně rozšiřován. Výskyt konkrétního typu zboží na tomto seznamu lze konzultovat přímo s obchodně-ekonomickým úsekem Zastupitelského úřadu ČR v Teheránu.



## 5.2 Formy a podmínky působení na trhu

Pro získávání objednávek z veřejného i soukromého sektoru a pro získání mezinárodních tendrů je naprosto nezbytný trvalý kontakt s místním trhem a jeho podnikatelskými subjekty.

Distribuce a prodej zboží v Íránu probíhá prostřednictvím prodejců, zástupců a různých typů agentů. Optimálním řešením je zřízení vlastní pobočky, která řídí odbyt prostřednictvím sítě zástupců, provádí centrálně řízený marketing a je ve styku s klíčovými zákazníky, řeší dodací a platební podmínky.

Základní legislativní normou je Obchodní zákoník – The Commercial Code of Iran (z r. 1975), který definuje 7 právních forem zahraničních subjektů, z nichž jsou nejvyužívanější:

- 1 Broker – zprostředkovatel transakcí při obchodu s cennými papíry a akciemi;
- 1 Commission Agent – vykonává obchodní transakce pod vlastním jménem za úhradu pro jinou osobu;
- 1 Commercial Deputy – vystupuje ve funkci ředitele, představitele firmy na realizaci obchodních operací v Íránu, ať již mateřské firmy nebo jejích poboček.

Podle čl. 660 Občanského zákoníku jsou vymezeny v zásadě dva druhy zastoupení z pověření, a to: generální (ve všech oblastech) a limitované (pro vymezené specifické oblasti).

Obvyklé typy zastoupení na základě písemného pověření příkazce jsou:

- 1 Special agent – prokura jen na vymezenou oblast/oblasti;
- 1 General agent – všeobecná prokura s výjimkou limitovaných speciálních oblastí;
- 1 Universal agent – neomezená prokura příkazce;
- 1 Del credere agent – prokura pro dodatečnou pravomoc a garance příkazce v nepřítomnosti pověřených osob pro daný specifický druh zastoupení;
- 1 Akciová společnost (Joint Stock Company) -- soukromá nebo veřejná;
- 1 Komanditní společnost (Limited Partnership);
- 1 Veřejná obchodní společnost (General Partnership) -- nabízí svoje akcie veřejnosti, musí mít nejméně 3 akcionáře;
- 1 Soukromá společnost (Private Limited Company) -- akcie musí být v držení zakladatelů a jejich ustanovení je zveřejněné v úředním listu a tisku;
- 1 Společnost s ručením omezeným (Proportionate Liability Partnership) -- tvoří ji dva a nebo více společníků, kteří společně ručí jen do výšky vloženého kapitálu, přičemž celý finanční kapitál musí být plně splatný a nefinanční vklady oceněné;
- 1 Společný podnik (Joint Venture);
- 1 Pobočka (Branch Office) -- prodává a nakupuje na vlastní účet;
- 1 Liaison Office -- nejedná na vlastní účet a její provoz je financován ze zastupitelských provizí za veškeré technické a servisní služby.



## 5.3 Marketing a komunikace

Vedle běžné propagace ve sdělovacích prostředcích je klíčem k úspěšnému marketingu účast na významných mezinárodních veletrzích v teritoriu (viz podkapitola 5.9). V zásadě platí, že propagace musí být v souladu s místními předpisy. Je zakázána propagace alkoholu a cigaret.

V posledních letech velká část modernizujících se íránských firem a startupů velmi úspěšně přešla k marketingu svého zboží např. na Instagramu. Kvalitní webové stránky místní pobočky firmy, ideálně v perštině, určitě také mohou pomoci k úspěšnému prodeji.



## 5.4 Problematika ochrany duševního vlastnictví

V Íránu je porušování práv duševního vlastnictví ve vztahu k zahraničním subjektům, vč. těch českých (např. padělky výrobků Bohemia Crystal jsou k nalezení ve všech luxusnějších obchodech v Teheránu, originály je těžké do Íránu vzhledem k sankcím dovézt a také by se prodávaly za mnohem vyšší ceny), naprosto běžné. Na tržištích, ale i v obchodech v moderních nákupních centrech jsou snadno k dostání často i velmi kvalitně provedené padělky luxusních módních značek (oblečení, kabelky, boty, doplňky, šperky), drahých hodinek, dekorací, kosmetiky a dal.

Íránská legislativa zatím problematiku ochrany duševního vlastnictví komplexně neupravuje. Írán zároveň není součástí systému Světové obchodní organizace (WTO). Proto je v případě zjištění o porušení práva na duševní vlastnictví obtížné domoci se spravedlnosti. Případné soudní spory trvají měsíce až roky a výsledek není zdaleka jistý. Bez asistence místních partnerů a poradenských a právních firem v tomto směru takřka není úspěch zahraničního subjektu myslitelný. Obecně je lepší se soudním sporům v Íránu za každou cenu vyhnout.





## 5.5 Trh veřejných zakázek

Vyhlašování tendrů a dalších veřejných soutěží se řídí výnosem By-Laws for Determining Bidders (Winners) of Tenders, který byl vydán dne 22. 4. 1993, a jeho dodatkem z 27. 2. 1997. Informace o tendrech je možné nalézt na anglických webových stránkách [www.iran tender.com](http://www.iran tender.com). Bohužel, ne vždy jsou dostupné informace aktualizované. Mnohem přesnější a aktuálnější informace tak bývají k dispozici v Národní databázi tendrů, která je však k dispozici jen v perštině a přístup do ní mají pouze předplatitelé. V případě zájmu o informace z této databáze se proto obraťte na zástupce obchodně-ekonomického úseku Zastupitelského úřadu v Teheránu.

Zadávání veřejných zakázek se řídí úředním aktem prvního viceprezidenta Íránu č. 23229 ze dne 7. 8. 2001. Tento akt se vztahuje zejm. na financování rozvojových projektů v Íránu ze státních nebo zahraničních finančních zdrojů. Stanovuje kapitálovou účast íránské strany ve výši min. 51 %. Všechny kontrakty státních zakázek musí být přiděleny výhradně íránským společnostem, případně těm zahraničním firmám, které obdrží povolení od tzv. Ekonomické rady. Tato ustanovení platí již od ledna 2002. Tendry vyhláší státní organizace, resp. jejich specializované nebo pověřené instituce. Věcně příslušný rezort, do jehož působnosti spadá předmětná činnost v tendru, zřizuje pro účely tendru organizaci, která je zodpovědná za vyhlášení tendru a způsob jeho financování a na plnění tendru dohlíží až do okamžiku jeho úplného dokončení. Řídící management v průběhu realizace tendru přechází do řídicího a správního aparátu nové výrobní jednotky.

Základem úspěchu při snaze vyhrát tender je získání informací v místní podnikatelské lobby, kde se v přiměřeném časovém předstihu před vyhlášením tendrových podmínek rozhoduje o formulaci tendrové specifikace. Nejběžnější podmínkou pro účast zahraniční firmy na tendrovém řízení je existence Branch Office nebo Liaison Office, popřípadě přítomnost oficiálního zástupce v Íránu. Obchodní zástupce musí mít svůj obchodní kód, který je nezbytný pro realizaci všech obchodních a finančních transakcí. Pokud tento kód nemá, pak může pracovat pro zahraniční firmu jen na základě pověření a za provizi. Nejběžnější formou registrovaného domácího zástupce jsou specializované konzultantské firmy. Úspěšnost zahraničních subjektů v tendrech je vyšší, pokud se zájemci podaří společně s íránským nebo jiným zahraničním partnerem zajistit si exportní financování. Zásadní podmínkou předložení nabídky do tendru je rovněž požadavek zadavatele na složení tendrové kauce, tzv. bid bond, obvykle ve výši 3–5 % ceny. Tato kauce musí být složena v některé z komerčních bank v Íránu. Obvyklou praxí je organizování tendrové předkvalifikace. Zájemci jsou vyzváni, aby zaslali své údaje a referenční seznamy, a na tomto základě je proveden užší výběr firem, kterým je pak přímo zaslána podrobná specifikace daného tendru.

Účast na tendrech je však v současnosti velmi problematická, a to zejm. v důsledku bankovních protiíránských sankcí. V případě, že je jednou z podmínek účasti na tendru zaplacení záruky (což v drtivé většině případů je), pak je spolupráce s místním partnerem v zásadě nutností. Pouze íránský partner je totiž schopen za svého zahraničního partnera uhradit bid bond.



## 5.6 Platební podmínky, platební morálka a řešení obchodních sporů

Nejpoužívanější platební metodou je akreditiv. Vzhledem k trvajícím protiíránským sankcím USA a souvisejícím bankovním restrikcím jsou platby do Íránu v současnosti většinou prováděny prostřednictvím několika cizích bank a jejich poboček ve třetích zemích, které jsou ještě ochotné s Íránem komunikovat. Případně se lze dohodnout na platbě v hotovosti.

Platební morálka íránských zákazníků je za normálních okolností na základě zavedených způsobů placení (L/C proti dokumentům, proti převzetí zásilky atd.) na dobré úrovni a jejich průměrná doba splatnosti se pohybuje max. v řádu týdnů. Tento standard se však výrazně zkomplikoval po opětovném uvalení amerických ekonomických sankcí v r. 2018. V následujících dvou letech totiž došlo k několikanásobnému propadu hodnoty riálu vůči valutám, což v řadě případů oslabilo schopnost íránských firem hradit dříve dohodnuté valutové závazky. Základním doporučením proto je, trvat na uhrazení zboží předem.

Pokud dojde ke sporům, pak se doporučuje vždy hledat řešení dohodou, byť možná nevýhodnou. Soudní cesta je zdlouhavá, finančně nákladná a nezaručuje úspěch ani v případě pozitivního rozhodnutí soudu. Ve smlouvách je potřeba stanovit, podle jakého práva bude spor posuzován, případně i místo, kde se bude spor řešit, a konkrétní soud. Současná praxe je taková, že domácí íránské soudy rozhodnou vždy ve prospěch íránských subjektů. V zemi existuje Centrum pro řešení sporů mezi obchodními partnery, které bylo založeno při Teheránské obchodní komoře: No.18 Mirza Hassani Alley, Ghaem Magham Str., Tehran, +98 21 887 180 22, e-mail: legal@tccim.ir.



## 5.7 Víza, poplatky, specifické podmínky cestování do teritoria

### Aktuální podmínky vstupu do Íránu v souvislosti s pandemií Covid-19:

Doporučujeme v této věci sledovat informace na [stránkách konzulárního úseku Velvyslanectví ČR v Teheránu](#). Tyto informace jsou průběžně aktualizovány.

### Obecné podmínky cestování do Íránu:

Pro cesty do Íránu je nutné vízum. Lze o něj požádat elektronicky na webové stránce [E-Visa](#) provozované íránským ministerstvem zahraničních věcí. Vízum následně zpracovává zastupitelský úřad Íránu v Praze, kterému se případně doručují i požadované fyzické doklady a kde se provádí pohovor či odebrání otisků prstů. O všech náležitostech a změnách v procesu vyřizování žádosti je žadatel informován emailem. Zpracování víza trvá obvykle cca dva týdny, výjimkou však není ani čekací lhůta přesahující jeden měsíc. Vízový poplatek je účtován dle typu podané žádosti. Pro aktuální informace o vízových náležitostech doporučujeme kontaktovat [Velvyslanectví Íránu v Praze](#). O vízum lze požádat také skrze řadu íránských cestovních kanceláří. Rozhodně nedoporučujeme spoléhat na vydání víza na počkání na Mezinárodním letišti Imáma Chomejního (IKA) v Teheránu.

Pro získání íránského víza je obecně nutnou podmínkou cestovní pas platný ještě min. 6 měsíců po vypršení platnosti víza. Vyžadován může být i životopis obsahující předchozí zaměstnání a vzdělání. Některé profese, např. novináři, musí žádat o specifické typy víza, jejichž zpracování trvá déle (i dva až tři měsíce). Dále je podmínkou cestovní zdravotní přípojištění. S výjimkou očkování proti Covid-19 nejsou vyžadována žádná další očkování, zejm. ti, kteří plánují cestovat po Íránu, navštívit odlehlejší oblasti a strávit v zemi delší čas než běžný turista, by si však měli s dostatečným časovým předstihem zajistit očkování proti žlutence typu A a B, břišnímu tyfu a vzteklině, doporučuje se též očkování proti meningitidě.

### Po příletu do země:

Teheránské Mezinárodní letiště Imáma Chomejního (IKA) se nachází asi 70 kilometrů jižně od města po dálnici ve směru na město Qom. Letiště zatím nadále funguje bez spojení MHD. Doprava z/na letiště tedy funguje výhradně osobními vozy. Cenu jízdy je vždy lepší potvrdit si s taxikářem předem. Pokud máte tu možnost, trvejte na zaplacení v riálech. Ceny v eurech či dolarech bývají i třikrát vyšší. Pro levnější cestování po Teheránu doporučujeme využít aplikaci Snapp (íránská verze Uberu) pro chytré mobilní telefony s operačním systémem Android (pro systémy iOS bohužel aplikace není dostupná).

Po příjezdu do Íránu je potřeba přihlásit se k pobytu u příslušného oddělení cizinecké policie v případě, že cestovatel setrvá na jednom místě 7 dní a déle. Pokud se cestovatel ubytuje v hotelu, přihlašovací povinnost přechází na ubytovací zařízení.

Zahraníční platební karty, jako Visa nebo MasterCard v zemi vůbec nefungují. Je proto zcela nezbytné přivést si sebou dostatečnou hotovost v eurech či dolarech. Ve směnárnách obvykle nedokáží vyměnit částky vyšší než 200-300 USD / EUR. V případě potřeby většího obnosu je nutné poskytnout směnárně čas na obstarání hotovosti v riálech.

Rozhodně nedoporučujeme pít kohoutkovou vodu, a to ani v kvalitních hotelech či restauracích. Pokud není možnost načepovat si přefiltrovanou vodu, pak je nutné kupovat si v obchodech vodu balenou.

Cizincům je z důvodu národní bezpečnosti zcela zakázáno navštívit pohraniční oblasti - tzn. všechna pohraniční města provincie Chorásán; části provincie Sístán a Balúčistán při hranicích s Afghánistánem; všechna pohraniční města provincií Západní Ázerbájdžán a Kermánsáh při hranicích s Irákem (zde se mj. stále nachází minová pole z doby íránsko-irácké války); města Saqez, Báneh a Maríván v provincii Kurdestán; města Šavár, Mehrán a Dehlorán v provincii Ílám. Pouze se zvláštním povolením lze projet a opustit Írán na trasách Sanandadž-Maríván-Bášmách, Orúmíjeh-Píránšahr-Hádž Omrán-Sardašt, Farímán-Tájbád-Doghárún, Záhedán-Zábol-Mílak. Mezi zakázané oblasti patří i veškeré vojenské oblasti, které nejsou vždy dobře značeny. V případě narušení zakázaných území hrozí vyhoštění z Íránu, ale i vězení.



## 5.8 Zaměstnávání občanů z ČR

### Postup pro získání pracovního povolení (tzv. Parváne kárd):

Pracovní povolení je vydáváno íránským ministerstvem práce a sociálních věcí (konkrétně General Directorate for Employment of Foreign Nationals). K vydání pracovního povolení je třeba jako nejprve získat pracovní vízum typu F, které vydá jakékoliv velvyslanectví Íránu v zahraničí (nejlépe však v Praze). Pro získání tohoto víza je třeba, aby buď zaměstnavatel žadatele v Íránu (pokud je pouze zaměstnancem) požádal jeho jménem o vydání pracovního povolení (v případě kladného vyřízení bude zaslán na vybrané velvyslanectví Íránu dopis potvrzující, že vízum typu F může být vydáno), nebo aby íránská firma žadatele v Íránu (pokud je jejím majitelem) požádala jeho jménem o vydání pracovního povolení (v případě kladného vyřízení bude zaslán na vybrané velvyslanectví Íránu dopis potvrzující, že vízum typu F může být vydáno).

Po vydání pracovního víza typu F může žadatel přicestovat do Íránu. Následně je nutné do 30 dnů (doba platnosti víza) požádat o pracovní povolení, a to opět skrze íránské ministerstvo práce a sociálních věcí. Pracovní povolení je obvykle platné 1 rok.

Sociální pojištění za zaměstnance tvoří 30 % jeho mzdy (z čehož 23 % hradí zaměstnavatel a 7 % samotný zaměstnanec). Zdravotní pojištění v případě státních zaměstnanců plně hradí stát. U zaměstnanců soukromých firem je zdravotní pojištění hrazeno vesměs těmito firmami a je povinné. Minimální státem stanovená měsíční mzda je v současném fiskálním roce 1401 (březen 2022 až březen 2023) 41 790 000 íránských rijálů (IRR), což odpovídá přibližně 166 EUR.

### Dokumenty nutné k získání pracovního povolení:

- 1 vyplněné formuláře, které žadatel obdrží v kanceláři ministerstva práce a sociálních věcí (konkrétně na General Directorate for Employment of Foreign Nationals);
- 1 originál či kopie pasu;
- 1 zakládací dokumenty íránské firmy;
- 1 dopis na hlavičkovém papíře od íránské firmy s žádostí o vydání pracovního povolení;
- 1 dokumenty o nejvyšším dosaženém vzdělání (přeložené do angličtiny a superlegalizované íránským velvyslanectvím v ČR, poté přeložené do perštiny v Íránu);
- 1 pasová fotografie;
- 1 doklad o zaplacení souvisejícího poplatku.



## 5.9 Veletrhy a akce

Nejdůležitější íránské veletrhy s tradiční účastí českých firem:

- 1 Iran Health (24. - 27. 5. 2022) – veletrh zdravotní a dentální techniky a farmaceutických výrobků;
- 1 Watex, celým názvem Iran International Water and Wastewater Exhibition (29. 10. - 1. 11. 2022) -- mezinárodní veletrh vodohospodářství a odpadového hospodářství;
- 1 Minex, celým názvem Iran Mines and Mining Industries Exhibition (1. - 30. 9. 2022) -- prestižní veletrh důlní a těžební techniky;
- 1 IInEx, celým názvem Industry International Exhibition (říjen 2022) -- mezinárodní strojírenský veletrh v Teheránu.

Průběžně aktualizovaný seznam a data konání jednotlivých veletrhů v Teheránu je možné sledovat na webových stránkách [Calendar of Internal Exhibitions](#).

Seznam veletrhů plánovaných v roce 2021 v Isfahánu je možné nalézt na webových stránkách [Trade Shows in Isfahan 2022-2023](#).



# 6 Kontakty

Podkapitoly:

[6.1 Kontakty na zastupitelské úřady ČR v teritoriu](#)

[6.2 Praktická telefonní čísla \(záchranka, policie, požárníci, infolinky, apod.\)](#)

[6.3 Důležité internetové odkazy a kontakty](#)



## 6.1 Kontakty na zastupitelské úřady ČR v teritoriu

### Velvyslanectví ČR v Teheránu:

Adresa: No. 36, Nastaran Alley, Bostan St., North Pasdaran Ave, Upper Farmaniyeh Crossroads, Tehran, P.O.Box 11365 – 4457, Islamic Republic of Iran

Telefon: +98 (21) 261 188 51-4 (hlasový strom v češtině navede na linky jednotlivých pracovníků a částí úřadu)

Fax: +98-21-22802079

E-mail ZÚ: [teheran@embassy.mzv.cz](mailto:teheran@embassy.mzv.cz)

E-mail obchodního úseku ZÚ: [commerce\\_teheran@mzv.cz](mailto:commerce_teheran@mzv.cz)

Webové stránky ZÚ: <https://www.mzv.cz/teheran>

Umístění ZÚ a cesta z letiště: Velvyslanectví ČR se nachází na severu Teheránu ve čtvrti Farmáníjeh (angl. Farmaniyeh). ZÚ není v dosahu teheránského metra, pro cestu sem doporučujeme využít taxi/Snapp. Protože mnozí taxikáři lokalitu ambasády neznají, je možné jim popsat několik orientačních bodů v okolí úřadu, které jsou obecně více známy, např. švédské velvyslanectví, které stojí hned naproti tomu českému, čínské velvyslanectví, které se nachází cca 300 metrů severně od úřadu, křižovatku ulic Lavásání a Pásdárán, která leží cca 150 metrů jižně od úřadu, obchodní a kulturní centrum Kúh-e Núr, cca 1 km západně od úřadu, nebo 22-podlažní budovu Islamic Republic of Iran Shipping Lines, která stojí cca 100 metrů jižně od úřadu. V aplikaci Snapp lze ZÚ snadno vyhledat na mapě, stačí do vyhledávače pro destinaci napsat "Czech embassy Tehran" (stejně dobře funguje vyhledání švédské ambasády).



## 6.2 Praktická telefonní čísla (záchranka, policie, požárníci, infolinky, apod.)

- 1 informace o telefonních číslech: 118
- 1 mezinárodní telefonní ústředna: 9212
- 1 informace o letech: 199
- 1 státní taxislužba: 133
- 1 policie: 110
- 1 hasiči: 125
- 1 hlášení nehod: 197, 6692 6666 (Teherán)
- 1 lékařská pohotovost: 123, 115
- 1 lékárny s nepřetržitým provozem: 191

Mezinárodní telefonní předvolba Íránu: +98

Předvolby do některých měst:

- 1 Teherán 021
- 1 Mašhad 0511
- 1 Esfahán 0311
- 1 Šíráz 0711
- 1 Tabríz 0411
- 1 Kermán 0341





## 6.3 Důležité internetové odkazy a kontakty

- 1 MZV ČR: <https://www.mzv.cz/jnp/>
- 1 Velvyslanectví ČR v Teheránu: <https://www.mzv.cz/teheran/cz/index.html>
- 1 íránské ministerstvo zahraničních věcí : <https://en.mfa.gov.ir/>
- 1 íránská vláda: <https://irangov.ir/en>
- 1 íránský prezident: <https://www.president.ir/en>
- 1 íránský Nejvyšší vůdce: <https://www.leader.ir/en>
- 1 íránské ministerstvo průmyslu, těžby a obchodu: <https://mimt.gov.ir/en/index.php>
- 1 íránské vládní ekonomické novinky, zprávy: <https://irangov.ir/cat/510>
- 1 IRNA (oficiální tisková agentura): <https://en.irna.ir/>
- 1 FARS News Agency: <https://www.farsnews.ir/en/>
- 1 Íránská obchodní a dlužní komora: <http://en.iccima.ir/>
- 1 Íránská centrální banka: [https://www.cbi.ir/default\\_en.aspx](https://www.cbi.ir/default_en.aspx)
- 1 investice v Íránu: <https://www.investiniran.ir/en/>
- 1 Iran Trade Promotion Organization (obdoba CzechTrade): <https://en.tpo.ir/>
- 1 Celní správa/statistiky a informace: <https://www.irica.ir/>
- 1 National Database of Tenders (pouze v perštině): <https://iets.mporg.ir/>
- 1 íránské mezinárodní veletrhy: <https://en.iranfair.com/>
- 1 Mezinárodní letiště Imáma Chomejního v Teheránu: <https://www.ikac.ir/en/>